

Samhällsförvaltningen

Miljömål i miljöbedömningar – från hyllvärmare till praktik!

Disposition

Andreaz Strömgren

(Förvaltningschef Miljö- och bygg Timrå)

1. *Pengar från miljömålsrådet möjliggör modell för miljöbedömningar*
2. *Vad är problemet?*
3. *Lösningen: miljöbedömningen som bilaga och underlag till intresseavvägningen i plan*
4. *Hur ska modellen användas?*

Christina Høj Larsen

(Projektledare Härnösand)

5. *Projektets utmaningar*
6. *Modellens struktur, metod och innehåll*
7. *Modellens för- och nackdelar*
8. *Utvecklingspotential*

1. Ansökan till miljömålsrådet

Samhällsförvaltningen

- Att ta fram en generell och tydlig arbetsmodell som kan tillämpas vid miljöbedömning av planer och program för såväl ÖP som detaljplaner.
- Arbetsmodellen skall redovisa metoder för hur man avgränsar uppsatta miljömål som i plan- och programarbetet kräver särskild fördjupning och konsekvensbeskrivning.
- Modellen skall även redovisa metoder för hur man mäter hur miljömålen uppfylls.
- Få en operativ modell för hur miljömålen ska hanteras vid miljöbedömningar av planer och program.
- Modellen ska kunna visa hur miljömålen ska användas och vara ledstjärna i planer och program.

2. Vad är problemet? *Miljöbedömningarnas relation till traditionell planeringsmodell!*

Planperspektivet - planen

- *Begränsad* rationalitet
- *Processens innehåll och utformning* avgör om resultatet är fullgott – ”good enough”
- *Intresseavvägning* är det centrala
- *Representativ demokrati* - politiskt beslutsfattande skapar legitimitet
- Hållbarhet: process med ständig intresseavvägning

Miljöperspektivet - bilaga

- *Renodlad* rationalitet
- *Beräkningar och jämförelser* skall leda fram till ”det bästa alternativet”
- *Kalkylera konsekvenser* – avvikelser nollalt. & planalt. är det centrala
- *Professionell utredning* – vetenskaplig metod skapar legitimitet
- Hållbarhet: slutmålet är ekosystem i perfekt balans

3. Lösningen: hur kombinera intresseavvägning och konsekvensutredning

- Upprätta modell för att generera en miljöbedömning som utgör bilaga till planen
- Miljöbedömningen tydliggör konsekvenser av olika alternativ
- Tjänstemannaprodukt som sätter fingret på vad som ska avvägas/hanteras i plandokumentet: till viss del en "professionell produkt" – omfattning och innehåll ska naturligtvis samråd
- Själva intresseavvägningen sker i ordinarie planprocess enligt PBL och redovisas i plandokumentet som ett resultat av den politiska hanteringen

4. Hur använda modellen?

- Först och främst i översiktsplanen där *inriktningen* i planens mark- och vattenanvändning bedöms (ex. industrimark, rekreation, boende, vindkraft osv.)
- Därefter ska modellen kunna användas vid preciserade miljöbedömningar i fördjupningar samt detaljplaner
- Utmärkt redskap för att få konsulter att göra den miljöbedömning som kommunen efterfrågar
- Finns även ambition att "docka" in sociala och ekonomiska konsekvensmoduler i modellen – men detta har inte hanterats ännu!

5. Projektets utmaningar

Praktisk Ambition:

- Att skapa en smidig, användarvänlig modell för identifikation av riskområden och intressekonflikter i planprocessen

Utgångspunkter:

- Lokala och regionala miljömålsprogram finns, men hur ser vi till att de inte bara blir en skrivbordprodukt som samlar damm?
- Miljömålen ska leda fram mot ett hållbart samhälle – om det ska fungera krävs att de integreras i kommunernas samhällsplanering

Utgångspunkter, forts.

- Det finns idag ingen samlad praktisk handledning för **HUR** miljömålen ska integreras och bedömas i planerna.
- Olika kompetenser och kulturer möts i det kommunala planeringsarbetet

Hur skapar man en gemensam utgångspunkt som underlättar bedömning av miljömålen?

Kommunernas behov:

- Att skapa en operativ modell för att hantera miljömål vid miljöbedömning av planer och program (ska uppfylla krav enligt MB och PBL)
- Modellen ska redovisa metoder för **AVGRÄNSNING** av de uppsatta miljömålen som kräver särskild fördjupning och konsekvensbeskrivning

Kommunernas behov, forts.

- Modellen ska redovisa **METODER** för uppskattning av hur väl miljömålen uppfylls i ett givet planförslag.
- Modellen ska hjälpa oss hitta rätt **NIVÅ** på bedömningen i t ex ÖP
- Modellen ska kunna hantera både lokala, regionala och nationella miljömål samt miljökvalitetsnormer

6. Modellens struktur, metod och innehåll

Modellens struktur:

- MODULBASERAD
 - Lokala miljömål
 - Regionala miljömål
 - Miljö och hälsa (Miljökvalitetsnormer)

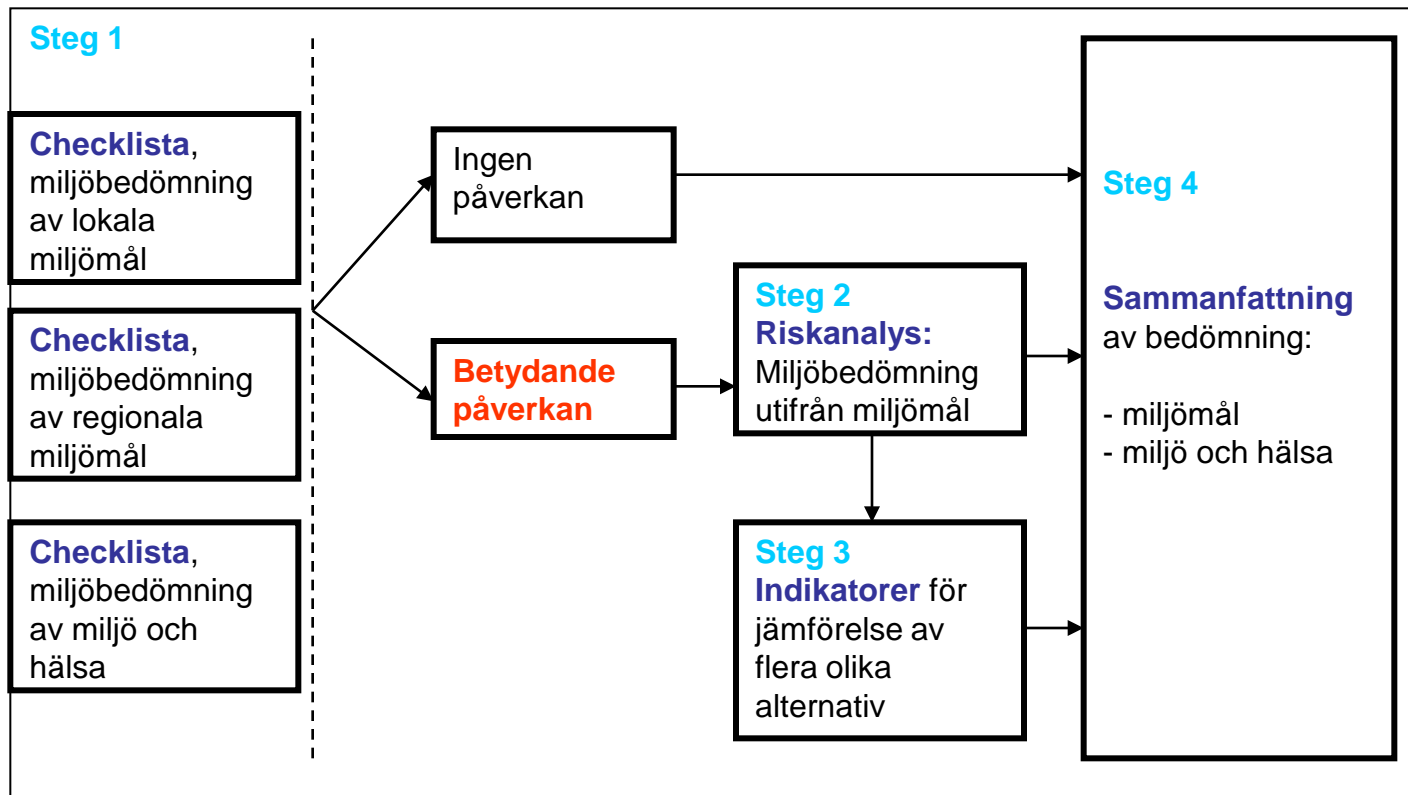

Modellens tre steg

Hur väl uppfyller planen miljömålen utifrån ett antal kriterier?

Identifikation av riskområden och intressekonflikter

Indikatorer för jämförelse av alternativ

Nuläge:

- En första version av modellen testas på fallstudier från Timrå och Härnösand
- ”Learning by doing”
- Modellen kommer att ligga till grund för utställningsversion av MKB för Härnösands nya ÖP

Exempel från Härnösands ÖP:

- Förslag till nya områden för strandnära boende ”körs igenom modellen”
- Hur väl uppfyller förslag till nya områden kriterierna?
Finns det risk för minskad uppfyllelse av vissa miljömål?
Konflikter mellan olika miljömål?
- Efter att risker och intressekonflikter har identifierats kan den politiska intresseavvägningen göras öppet och tydligt

7. Modellens för- och nackdelar:

Fördelar:

- Användarvänlighet för handläggare med olika kompetens
- Tydliggör kommunens krav vid beställning hos konsult
- Ökad jämförbarhet
- Utgångspunkt för analys

Risker:

- Förenkling och trubbighet
- Vissa svårigheter att få hög kvalitet i indikatorer och koppling mellan dessa och kriterier
- "Checkliste-fällan" – oreflekterad avbockning

8. Utvecklingspotential

- Modellen lämpar sig för en webbaserad lösning för ökad användarvänlighet
- Ytterligare tester genom tillämpning och utvärdering krävs
- Högre kvalitet på indikatorerna bör eftersträvas
- Koppling mellan kriterier och indikatorer bör förfinas
- Finns även ambition att ”docka” in sociala och ekonomiska konsekvensmoduler i modellen – men detta har inte hanterats ännu!

Framtid:

- Nya medel från Miljömålsrådet för utveckling av en webbaserad modell som kan tillämpas i länets samtliga kommuner. Därefter utvärdering och anpassning efter kommunernas behov.